

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3254/2017. (X. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.760/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Papp-Takács Gergő (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A panasz előzményét képező egyedi ügy egy polgári jogi jogvita volt, melynek tárgya egy szerződés érvényesége, és amelyben az indítványozó felperesként járt el. Az indítványozó 1/8 tulajdoni hányaddal rendelkezett egy Szegeden található, két elkülönített lakrészből álló perbeli ingatlanon. Ezt az 1/8 tulajdoni hányadot az indítványozó cége, (a továbbiakban: Kft.) jelzáloghitelének fedezetéül szerette volna felhasználni, ez azonban önmagában nem volt elegendő a célra, ezért az ingatlanon további 1/8 tulajdoni hányaddal rendelkező magánszemély (a továbbiakban: I. rendű alperes), illetve 2/8 tulajdoni hányaddal rendelkező másik magánszemély (a továbbiakban: II. rendű alperes) a hitelszerződésbe dologi adósként belépett. Ennek feltételeként az indítványozó 2010. december 22-én teljes bizonyító erejű magánokiratban megállapodást kötött az I. és II. rendű alperessel, amelyben egyebek között nyilatkoztak arról, hogy hosszabb távú céljuk az ingatlan rájuk eső, összesen 4/8 tulajdoni hányadot képező részének adásvétele, és ennek érdekében az indítványozó teljes körűen meghatalmazza az I. és II. rendű alperest, hogy őt az ingatlan értékesítése során képviseljék.
- [3] Az I. és II. rendű alperes talált vevőt a perbeli ingatlanra, az adásvétel ellen azonban az indítványozó több ízben tiltakozott, mert kevesellte a meghatározott vételárat, egyúttal kifejezte abbéli szándékát, hogy ő maga vásárolja meg ezen a vételáron az I. és II. rendű alperes tulajdoni hányadát. Az indítványozó mindeközben 2014. január 17-én külön-külön meghatalmazta édesanyját és édesapját, hogy őt az adásvétel során képviseljék. Ezekről a meghatalmazásokról azonban nem értesítette az I. és II. rendű alperest. Az indítványozó elővásárlási jogának gyakorlására irányuló szándékát okiratban is rögzítette, ezt azonban szintén nem adta át az I. és II. rendű alperesnek. Az indítványozó szóban is jelezte a két vevőnek, akik az egyedi ügy III. és IV. rendű alperesei, hogy nem áll szándékában értékesíteni saját ingatlanrészét, egyúttal elővásárlási jogával élve ő kívánja megvásárolni az ingatlant.
- [4] Az I. és II. rendű alperes 2014. február 17-én kötötte meg az értékegyeztetéssel és különbözet megfizetésével együtt járó adásvételi elemekkel vegyes ingatlan csereszerződést a két vevővel. A szerződés első változatát a földhivatal nem fogadta el, a második, javított változatot 2014. május 30-án nyújtotta be az azt elkészítő ügyvéd.
- [5] Az indítványozó 2014. március 27-én a szerződést elkészítő ügyvédnek bejelentette, hogy meg kívánja vásárolni az I. és II. rendű alperes tulajdoni hányadát, egyúttal közölte, hogy utóbbiak érvényes meghatalmazás hiányában, álképviselőként jártak el a nevében, a szerződés ebből kifolyólag érvénytelen.
- [6] A Szegedi Járásbírósághoz benyújtott keresetében az indítványozó annak megállapítását kérte, hogy a szerződés az ő 1/8 tulajdoni hányada vonatkozásában érvénytelen, illetve emiatt érvénytelen a szerződés egésze is, mert a vevők az érvénytelen részre tekintettel nem kötötték volna meg a szerződést. A keresetet a bíróság elutasította. Döntését mindenekelőtt arra alapította, hogy az indítványozó nem tudta hitelt érdemlően igazolni, hogy a 2014. január 17-i meghatalmazásokról tájékoztatta az I. és II. rendű alperest, amely így nem hatályosult velük szemben. Ezért a szerződéskötés időpontjában a 2010. december 22-i, az I. és II. rendű alperes részére szóló teljes körű meghatalmazás volt érvényben.

- [7] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú ítélet ellen. Elsősorban arra hivatkozott, hogy az eladóknak és a vevőknek egyaránt tudomása volt az ő vételi szándékáról. A képviselőnek a képviselt akarata szerint kell eljárnia, ellenkező esetben – mint ahogy a jelen ügyben is – a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 221. § (3) bekezdése szerinti érdekellentét áll fenn. A vételi szándék kinyilvánítása impliciten tartalmazza a korábbi meghatalmazás visszavonását, azt ekként kellett volna értelmeznie az alpereseknek, majd az elsőfokú bíróságnak egyaránt. Az indítványozó előadta fellebbezésében azt is, hogy a perbeli szerződés ellentétes a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jóerkölccsel. Az elsőfokú bíróság továbbá eljárási szabályokat sértett, amikor nem tett eleget a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének, illetve nem indokolta meg az indítványozó bizonyítási indítványainak mellőzését. Továbbá a Pp. 51. § a) pontja értelmében a Magyar Záloghitel Faktoráló és Pénzügyi Szolgáltató Zrt. mint hitelező perben állása kötelező lett volna.
- [8] A Szegedi Törvényszék alaptalannak ítélte a fellebbezést. Álláspontja szerint a korábbi meghatalmazásnak a szerződéskötés időpontjában fennálló érvényességét helyesen állapította meg a Szegedi Járásbíróság. A jóerkölcsbe való ütközésre történt hivatkozás a fellebbezésben meg nem engedett keresetmódosítás. A bizonyítási indítványok elutasítására való hivatkozás alaptalan, mert az elsőfokú bíróság minden lényeges körülményre kiterjedően megindokolta a kereset elutasítását, a perben állása pedig nem befolyásolta volna az érdemben helyes döntést. Egyúttal a másodfokú bíróság 32 000 000 Ft-ban állapította meg a pertárgy értékét, mert a per tárgya a szerződés egészének érvényessége volt.
- [9] Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. Álláspontja szerint – a pertárgyérték módosítására tekintettel – jogsértő, hogy a járásbíróság eljárhatott az ügyben, amikor a Pp. 23. § (1) bekezdés a) pontja alapján a törvényszéknek kellett volna első fokon eljárnia. Ezen túlmenően előadta a fellebbezésben foglaltakat – jóerkölcsbe ütközés, a hitelező perben állásának hiánya, bizonyítási indítványoz elutasítása –, továbbá azt, hogy a bíróságok hiányosan állapították meg a tényállást, mert nem vettek tudomást arról, hogy az indítványozó és szülei közölték a II. rendű alperessel az új meghatalmazás tényét, továbbá az I. és II. rendű alperes tudott az indítványozó vételi szándékáról. A Kúria a jogerős döntést annak jogi indokaival egyetértve hatályában fenntartotta.
- [10] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz hiánypótlással utóbb kiegészített alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jogainak sérelmét állítja, és lényegében azt fejt ki, hogy a Kúria jóváhagyta a korábban eljárt bíróságok alaptörvény-ellenes eljárását.
- [11] Álláspontja szerint a Magyar Záloghitel Zrt. perbe vonása lényeges lett volna, hiszen a vevők – mint azt az indítványozóval történt megbeszélésük során közölték vele – az indítványozó mintegy 8 000 000 Ft értékű hiteltartozásának összegét átutalták a hitelintézetnek, mely azonban nem volt jogosult a tartozás kiegyenlítését szolgáló összegek elfogadására senki másától, csak a Kft.-től. Továbbá az indítványozó tulajdonhoz való joga sérült, amikor – ráadásul akarata ellenére – ingatlanrészének értékesítéséből olyan hitelt fizettek ki, amely nem az övé, és neki tulajdonrésze sincs az azt felvevő gazdasági társaságban. A hiánypótló beadványban az indítványozó előadta, hogy a tulajdon átruházásának feltételei nem teljesültek maradéktalanul, ezért a bíróságok az Alaptörvénybe ütközően tették lehetővé tulajdonrészének elidegenítését.
- [12] Az indítványozó sérelmezte és a tisztességes eljáráshoz való jogának megsértéseként értékelte, hogy az általa beidézni kívánt tanúkat a Szegedi Járásbíróság nem hallgatta ki. Sérelmezte azt is, hogy az eljárt bíróságoknak tudomással kellett rendelkezniük arról, hogy legkésőbb a szerződés második, javított változatának a földhivatalba történő benyújtásakor minden félnek tisztában kellett lennie azzal, hogy az indítványozó nem kívánja a megadott áron értékesíteni ingatlanrészét. Hiánypótlási beadványában kifogásolta és a Pp. rendelkezéseibe ütközőként értékelte azt is, hogy a Szegedi Törvényszék az indítványozó által megjelölt 4 000 000 Ft-ról 32 000 000 Ft-ra emelte a pertárgy értékét. Hivatkozott továbbá a közte és a képviselők között fennálló érdekellentétre, arra, hogy álláspontja szerint az általa tett visszavonó nyilatkozat érvényes, továbbá arra, hogy a szerződés jogszabályba, illetve a jóerkölcsbe ütközik, ezért semmis.

- [13] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [14] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [15] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította panaszában, és a sérelem megvalósulását abban látta, hogy a bíróságok nem tettek kellően eleget indokolási kötelezettségüknek, illetve elmulasztották bizonyítási kötelezettségüket, mert nem adtak helyt az indítványozó bizonyítási indítványainak. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [16] A jelen ügyben a perdöntő jogkérdés, így „az ügy lényegi része” volt, hogy a megállapított tényállás mellett érvényes-e a 2010. december 22-én adott meghatalmazás. Az eljáró bíróságok ezt a kérdést ítéleteik indokolásában az alkalmazott, irányadó törvényhelyekre rámutatva megválaszolták, és a választ megindokolva arra a jogi álláspontra jutottak, hogy az indítványozó cselekményei nem eredményezhették a meghatalmazás megszűnését, az által előadottak pedig nem alkalmasak arra, hogy ennek ellenkezőjét bizonyítsák. Hasonlóképp magyarázatot adtak a bíróságok arra, miért nem képeznek lényeges eljárásjogi szabálysértést az indítványozó által megjelölt körülmények: bizonyítási indítványainak elutasítása, illetve a hitelező perben nem állása. Ezek olyan vitás kérdések, amelyek nem lépnek túl a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó jogértelmezés és bizonyítás körén, ezért nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére alapított panaszem nem felel meg az Abtv. 29. §-ának.
- [17] Az indítványozó hivatkozott a tulajdonhoz való jogának sérelmére is azért, mert tulajdonának (az ingatlan fölötti tulajdoni hányadának) akarata ellenére történő elidegenítését hagyta jóvá a bíróság. Az Alkotmánybíróság ezzel az indítványelemmel szemben is megerősíti a fentieket: az eljáró bíróságok számot adtak jogi álláspontjukról, a szóban forgó tulajdoni hányad elidegenítésének jogszerűsége a meghatalmazás érvényességének függvénye, amelynek megítélése a rendes bíróságok jogértelmezési és bizonyítási feladatkörébe tartozik. Az alkotmányjogi panasz nem nyújthat alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvényben és az Abtv.-ben meghatározott hatáskörén túllépve felülbírálja a rendes bíróságok döntéseit {vö. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}, az pedig, hogy a jogszerűnek ítélt meghatalmazás alapján megállapításra került a tulajdon átszállásának jogszerűsége, nem veti fel az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 29. §-ában foglaltakat.

[18] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. október 3.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/621/2017.

• • •